

POSTANOWIENIE

Dnia 5 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Jerzy Grubba

w sprawie **A. P.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 5 listopada 2025 r.

sygnalizacji wnioskodawcy

o wznowienie postępowania kasacyjnego

zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego

z dnia 21 maja 2025 r., sygn. akt IV KK 14/25,

o oddaleniu kasacji pełnomocnika wnioskodawcy jako oczywiście bezzasadnej,

postanowił:

- 1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wznowić postępowanie kasacyjne;**
- 2. uchylić postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2025 r., IV KK 14/25, o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnej kasacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy i kasację tę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3. obciążyć Skarb Państwa kosztami postępowania o wznowienie postępowania;**

Małgorzata Gierszon

Tomasz Artymiuk

Jerzy Grubba

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 21 maja 2025 r., IV KK 14/25, Sąd Najwyższy oddalił jako oczywiście bezzasadną kasację pełnomocnika wnioskodawcy A. P. , wniesioną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 czerwca 2024 r., sygn. akt II AKa 218/24, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Rybniku z dnia 16 stycznia 2024 r., sygn. akt III Ko 1/23.

W dniu 21 lipca 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo wnioskodawcy, którego treść wskazuje, że przedmiotem sygnalizacji o jakiej mowa w art. 9 § 2 k.p.k., jest postępowanie kasacyjne zakończone powołanym wyżej postanowieniem Sądu Najwyższego, a jego merytoryczną podstawę stanowi okoliczność orzekania w tej sprawie na etapie postępowania kasacyjnego (w składzie jednoosobowym) sędziego Ryszarda Witkowskiego powołanego przez Prezydenta RP na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej w tekście ustawa o KRS z 2017 r.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zawarta w wystąpieniu wnioskodawcy A. P. sygnalizacja o jakiej mowa w art. 9 § 2 k.p.k., gdyż tak należy odczytywać złożone przez niego pismo, skutkowałą wznowieniem z urzędu postępowania kasacyjnego.

Rację przyznać należy niewątpliwie autorowi sygnalizacji, że orzekanie w tej sprawie przez sędziego Ryszarda Witkowskiego na etapie postępowania kasacyjnego naruszało jego prawo do sądu wynikające z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Co więcej, w sprawie tej zmaterializowała się również bezwzględna przyczyna odwoławcza w postaci nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., bowiem tego rodzaju uchybienie zachodzi wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy o KRS z 2017 r. Taka wykładnia przepisu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. dokonana została przez Sąd Najwyższy w pkt. 1 uchwały połączonych Izb Sądu

Najwyższego; Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7). Jak to trafnie wywiedziono w szeregu orzeczeń Sądu Najwyższego wydanych po zapadnięciu tej uchwały, zachowała ona moc obowiązującą, wiążąc wszystkie składy Sądu Najwyższego [art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 622 – dalej w tekście u.S.N.)], a poglądu tego nie może zmienić fakt wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61 [zob. w tym przedmiocie postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, z. 10, poz. 41, z dnia 29 września 2021, V KZ 47/21 i z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNPiUS 2022, nr 10, poz. 95 i uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22). Podobnie, co do braku skutku prawnego tak jak wskazany wyżej wyrok Trybunału Konstytucyjnego, ocenić należy te – zapadłe po podjęciu uchwały z dnia 23 stycznia 2020 r. – orzeczenia Sądu Najwyższego, w których składach zasiadali sędziowie powołani w oparciu o przepisy ustawy o KRS z 2017 r., jako dotknięte wadą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo z art. 379 pkt 4 k.p.c., a także inne wyroki Trybunału Konstytucyjnego, czy też dokonywane sukcesywnie zmiany u.S.N., mające na celu wyłącznie zablokowanie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz) w zakresie dokonanych przez te organy międzynarodowe interpretacji wiążących Polskę norm traktatowych. Przeprowadzoną przez Sąd Najwyższy, w powołanych na wstępie orzeczeniach, wykładnię przepisów Kodeksu postępowania karnego oraz ustawy o Sądzie Najwyższym, w powiązaniu z wykładnią przepisów konwencyjnych dokonaną przez międzynarodowe Trybunały, ten skład Sądu Najwyższego w całej rozciągłości podziela i do niej się w tym miejscu odwołuje, uznając ją za własną.

Oczywiste tym samym jest, że wydane przez Sąd Najwyższy – w składzie z udziałem sędziego Ryszarda Witkowskiego – orzeczenie dotknięte jest, z uwagi na tryb powołania wyżej wymienionego na urząd sędziego Sądu Najwyższego, bezwzględną przyczyną odwoławczą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Pogląd ten wzmacniają wyroki ETPCz: z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19), z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska – Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* (skargi nr 49868/19 i 57511/19), z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce* (skarga nr 1469/20); z dnia 15 marca 2022 r. [Wielka Izba], *Grzęda przeciwko Polsce* (skarga 43572/18) oraz z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce* (skarga nr 50849/21), w których Trybunał ten stwierdził m.in., że nieprawidłowości w procesie nominacji sędziów do różnych Izb Sądu Najwyższego spowodowały, że Sąd Najwyższy z udziałem sędziów powołanych na ten urząd na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa określonej przepisami ustawy o KRS z 2017 r. nie stanowi sądu "zgodnego z prawem" w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (EKPC). Sama istota przedmiotowego prawa została zatem naruszona.

Wypada także wskazać, że nie można wyłączyć stosowania gwarancji z art. 6 ust. 1 EKPC z etapu postępowań, które toczą się już po uprawomocnieniu się orzeczenia. Nie rozwijając tej kwestii wypada jedynie odesłać do uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego w sprawie I KZ 29/21 i wyroku ETPCz (Wielka Izba) z dnia 11 lipca 2017 r., *Moreira Ferreira przeciwko Portugalii* (skarga nr 19867/12), gdzie stwierdzono, że art. 6 Konwencji znajduje zastosowanie w aspekcie karnym do postępowań zaklasyfikowanych jako nadzwyczajne w prawie krajowym, gdy sąd krajowy zostaje wezwany do rozstrzygnięcia zarzutu (§ 65). Skoro zatem ten etap postępowania karnego, tj. postępowanie kasacyjne objęte jest gwarancjami zawartymi w Konwencji, w tym wypadku związanymi z postępowaniem cywilnym – kwestia odszkodowania i zadośćuczynienia – to trzeba stwierdzić, że każde orzeczenie wydane przez skład Sądu Najwyższego, w którym uczestniczył Ryszard Witkowski stanowi podstawę do złożenia skargi na podstawie art. 6 ust. 1 EKPC, zaś zważywszy na stabilną linię orzecniczą ETPCz w tym zakresie, nie trudno założyć, iż bardzo prawdopodobne jest wydanie orzeczenia na korzyść skarżącego, co najmniej w zakresie roszczenia odszkodowawczego wynikającego z pozbawienia strony skarżącej prawa do rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC. Oddalenie kasacji przez sędziego Ryszarda Witkowskiego stanowiło niewątpliwie

zamknięcie etapu postępowania o charakterze nadzwyczajnym na gruncie krajowym, którego podstawy określają przepisy art. 519 k.p.k. i art. 523 k.p.k., a obecne żądanie wznowienia postępowania kasacyjnego należy postrzegać także jako ostatnią możliwość do usunięcia wady zaistniałej w toku postępowania kasacyjnego, zanim strona chciałaby skorzystać z prawa do skargi opartej na naruszeniu praw gwarantowanych w EKPC. Tak niewątpliwie trzeba postrzegać wniesioną inicjatywę, czemu zresztą dał wyraz wnioskodawca w swoim wystąpieniu.

Sąd Najwyższy w tym składzie podtrzymuje również pogląd wyrażony we wcześniejszym postanowieniu z dnia 14 czerwca 2023 r., II KO 73/22, że w formule z art. 540 § 1 k.p.k. „postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem” mieści się także postępowanie, w którym wydano postanowienie o oddaleniu wniosku o wznowienie postępowania oraz postanowienie o oddaleniu kasacji, są to bowiem orzeczenia kończące postępowanie sądowe – odpowiednio: co do wznowienia postępowania oraz kasacji. Wznowienie postępowania kasacyjnego zakończonego oddaleniem kasacji jest w związku z tym dopuszczalne zarówno na wniosek (art. 540 § 1 pkt 1, § 2 i § 3 k.p.k.), jak i z urzędu (art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 k.p.k.), a jedyną podstawą wznowieniową wyłączoną w takim wypadku jest przesłanka *propter nova* uregulowana w art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka wykładnia przepisu art. 540 § 1 k.p.k. oraz art. 542 § 3 k.p.k. zaakceptowana została w wielu kolejnych orzeczeniach (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 czerwca 2023 r., III KO 43/23; z dnia 21 czerwca 2023 r., V KO 17/22 i V KO 30/22; z dnia 27 czerwca 2023 r., III KO 84/21; z dnia 18 października 2023 r., I KO 33/23; z dnia 6 listopada 2023 r., I KO 56/23; z dnia 24 stycznia 2024 r., III KO 117/23; z dnia 19 marca 2024 r., II KO 18/24; z dnia 26 marca 2024 r., II KO 54/23), i brak podstaw tak natury faktycznej jak i prawnej aby od tej dominującej obecnie linii orzeczniczej odstępować. Stanowiska tego nie mogą w szczególności zmienić te rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego, które zostały wydane w składach z udziałem osób powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy o KRS z 2017 r., jako dotknięte również wadą określoną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Podsumowując, Sąd Najwyższy uznał, że w konsekwencji ujawnienia w tej sprawie na etapie postępowania kasacyjnego uchybienia o jakim mowa w art. 439 §

1 pkt 2 k.p.k., konieczne jest wznowienie postępowania kasacyjnego, co z kolei implikowało uchylenie postanowienia z dnia 21 maja 2025 r., IV KK 14/25, w całości i przekazanie kasacji pełnomocnika wnioskodawcy do ponownego rozpoznania w postępowaniu kasacyjnym.

W powtórny postępowaniu kasacyjnym konieczne będzie podjęcie czynności pozwalających na uniknięcie tożsamego, jak w dotychczasowym postępowaniu, uchybienia.

[J.J.]

[a.ł.]

Małgorzata Gierszon

Tomasz Artymiuk

Jerzy Grubba